

TANTÁRGYI TEMATIKA

Tantárgy neve: A modern magyar igazságszolgáltatás és közigazgatás története	Tantárgy Neptun kódja: AJJOT138IÜN1 (nappali) AJJOT138IÜ1 (levelező) Tárgyfelelős intézet: Jogtörténeti és Jogelméleti Intézet Jogtörténeti Tanszék Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Petrasovszky Anna egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév: 1. őszi félév	Előfeltétel: -
Óraszám: nappali: 2 óra / hét levelező: 15 óra/félév	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 4	Munkarend: nappali/levelező
Tantárgy feladata és célja: <p>A modern magyar igazságszolgáltatás és közigazgatás története című tárgy a jogi alapképzést kiegészítő jellege mellett segítséget kíván nyújtani az ítélkezéssel összefüggő alapfogalmak megértéséhez. A stúdium a magyar történeti fejlődés során felhalmozódott tapasztalatok leglényegesebb elemeinek ismertetésével elősegíti az igazságügyi normák jobb megértését, a végrehajtó hatalom szervezeti rendszerének felépítését, a jogalkalmazást befolyásoló eszmék, intézmények megismerését. A tárgynak jogi kultúrát megalapozó és továbbfejlesztő szerepet is szánunk. Belső rendszerét a hazai történelem kronológiai rendje szerint alakítottuk ki. A tantárgy keretében foglalkozunk az államalapítás előtti igazságtételi szervezettel, a törzsi, nemzeti szervezettel kialakulásával, a rendi korszak igazságszolgáltatásával és a királyi hatalommal, a polgári kori törvénykezés történetével, a hatalmi ágak szétválasztásával és a 20. századi jogszolgáltatás főbb tendenciáival, valamint a modern közigazgatás alapjainak létrejöttével.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> T1; T2, T5, T7, T18 <i>képesség:</i> K1, K4, K9, K14, K26 <i>attitűd:</i> A1, A5, A6; A18 <i>autonómia és felelősség:</i> F1, F3, F4</p>	
Tantárgy tematikus leírása:	
<p>I. konzultáció:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fogalmak, elméleti felvetések 2. A végrehajtó hatalom szervezeti rendszere a forradalom és szabadságharc időszakában (1848-III.tc.) 3. Bírósági szervezet a jogi forradalom és a szabadságharc időszakában 4. 1867. évi XII. törvénycikk a Kiegészítésről <p>II. konzultáció:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. 1869. évi IV. törvénycikk a hatalmi ágak megosztásáról a polgári korszak Magyarországon. 6. A modern közigazgatás kiépítése 7. Központi és helyi közigazgatási szervek a Dualizmus időszakában 8. A Tanácsköztársaság központi és helyi szervei, A Magyar Népköztársaság központi szervei. <p>III. konzultáció:</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Rendes bíróságok a dualizmus idején 	

10. Az esküdtbíróági rendszer Magyarországon
11. A pénzügyi és általános közigazgatási bíráskodás magyarországi története
12. A dualizmus kori különbíróságok

IV. konzultáció:

13. A Horthy-korszak bírósági szervezete.
14. A végrehajtó hatalom szervezeti változásai a 1920-as évektől a második világháborúig
15. A koalíciós korszak bírósági rendszere
16. Félévzárás

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A tantárgyból - elméleti jellegénél fogva - a félév során aláírást kell szerezni, amelynek feltétele az előadásokon való részvétel. A távolmaradás megengedett mértéke 1 alkalom. A további igazolt vagy igazolatlan hiányzás beszámolási kötelezettséget von maga után, amelynek teljesítése írásban vagy szóban, az oktatóval történő egyeztetés szerint történik.

Kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A vizsgára bocsátás feltétele az aláírás megszerzése

A e-leckeönyvi aláírás megszerzése után a hallgatók a vizsgaidőszakban a félév anyagából szóbeli vagy írásbeli vizsgát tesznek, amelynek értékelése ötfokozatú jeggyel történik.

A vizsgán 5 fokozatú értékelést alkalmazunk.

A vizsga a tankönyv tételeiből és az előadások anyagából lesz.

Az ötfokozatú értékelés százalékos határai: 0-50%: elégtelen (1); 51-60% elégséges (2); 61-70%: közepes (3); 71-80%: jó (4); 81-100%: jeles (5).

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további / sajátos módok, jellemzők: előadás, magyarázat, tematikus prezentáció/szemléltetés, megbeszélés, vita

Tankönyvi vizsgatételek:

1. Hajnóczy József, Martinovics Ignác és Berzeviczy Gergely reformterve az igazságszolgáltatás átalakításáról (TK.207-210.o.)
2. Bírósági szervezet a jogi forradalom és a szabadságharc időszakában (TK.108-112.o.)
3. Az osztrák neoabszolutizmus bírósági rendszere (TK.113-117.o.)
4. Ausztria és Magyarország közjogi kapcsolata 1867 és 1918 között. [At. 312-318. o.; 327.o.]
5. Bírósági reformok 1861 és 1869 között és az 1869:IV. tc. (TK.119-124.o.)
6. Rendes bíróságok a dualizmus idején (TK.126-133.o.)
7. Az esküdtbíróági rendszer Magyarországon (TK.133-138.o.)
8. A pénzügyi és általános közigazgatási bíráskodás magyarországi története (TK.146-153.o.)
9. A dualizmus kori különbíróságok (TK.153-159.o.)
10. A törvényhatóságok, azok típusai és szervei a kiegyezés után. [At. 437-442. o.]
11. A vármegye a polgári korban. [At. 412-417. o.]
12. A törvényhatósági jogú városok, Budapest székesfőváros, közegek. [At. 442-446. o.]
13. A testületi önkormányzatok. [At. 446-448. o.]
14. Az első Népköztársaság idején hozott bírósági reformok (TK.161-163.és 211-212.o.)
15. Az alkotmányosság helyreállítása 1920-ban. [At. 362-364. o.]
16. A kormányzó jogkörei 1920 és 1944 között. [At. 365-369. o.]
17. A bírósági szervezet 1848 és a dualizmus között. [At. 451-453. o.]
18. Rendes és különbíróságok a kiegyezés után. [At. 453-463. o.]
19. A bírói függetlenség kialakulása, bírák felelőssége [At. 463-467. o.]
20. Az ügyészség és az ügyvédség a polgári korban. [At. 467-471. o.]
21. A közjegyzőség és a telekkönyv. [At. 471-474. o.]
22. A Tanácsköztársaság alkotmánya és központi szervei. [At. 482-485. o.]
23. A tanácskormány időszakának törvénykezési rendszere (TK.163-166.o.)
24. A Horthy-korszak bírósági szervezete (TK.166-167.o.)

- 25.A koalíciós korszak bírósági rendszere (TK.167-168. o.)
- 26.A bírósági szervezet változásai az 1949-es Alkotmány nyomán (TK.168-169.és 213.o.)
- 27.A Magyar Népköztársaság [At. 492-498. o.]
- 28.A parlamentarizmus helyreállítása a 20. század végén [At. 505-517. o.]

A fenti tételeken túl a félévi kollokviumon minden hallgató kap kérdést az előadások anyagából.

Akik kredit beszámítás eredményeként 2 kreditet kaptak, 4-6; 10-12; 16-19 tételekből, valamint az előadások anyagából kell vizsgázniuk.

Kötelező irodalom:

1. **Magyar alkotmánytörténet** (szerk.: Mezey Barna – Gosztonyi Gergely) Osiris Kiadó Bp. 2020. [a tételsorban At. rövidítéssel]
2. Stipta István: **A magyar bírósági rendszer története**. Multiplex Media-Debrecen University Press. Debrecen, 1998. (a tételsorban Tk rövidítéssel)
3. Csizmadia Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig*. Bp. 1976.
4. István Stipta: *Die Herausbildung und die Wirkung der deutschen Verwaltungsgerichtsbarkeit auf den ungarischen Verwaltungsrechtsschutz*. Bp., ELTE Lehrstuhl f.Ung.Rechtsg., 2006.

Ajánlott irodalom:

1. István Stipta: *Die vertikale Gewaltentrennung*. Gondolat, Budapest, 2005.
2. Trócsányi László (ifj.): *Milyen közigazgatási bíraskodást?* Bp., 1992.
3. Bónis György-Degré Alajos-Varga Endre: *A magyar bírósági szervezet és perjog története* 2. bővített kiadás. A kiegészítő jegyzeteket írta: Béli Gábor.